

vemo, da tako ne bi prišle daleč in tudi zato ne, ker do sedaj zares nimamo povoda, obračati se drugam. Zakaj bi prevzetno odklanjale prijateljstvo tam, kjer bi ga lahko našle in bi ga iskale, kjer bi naletele na preziranje? Ostanimo v vrstah kolegov svojih, delujmo složno z njimi, podpirajmo prijateljski drug drugega in potem, upam zatrdno, nam ne bodo sovražni nikjer in nikoli.

In ali ni mnogo prijetneje delovati z zavestjo, da nismo osamljene, ampak imamo ob strani prijatelje, ki delajo in trpijo z nami vred? Ostanimo torej tam in tako, kot smo bile, namreč v vrstah svojih tovarišev-sotrpinov, ki poznajo najbolj naše težnje in nam zato tudi privoščiijo iz dna srca, ako se izboljša kdaj naše stanje, kar sigurno tudi zaslužimo.

Ne iščimo pezdin v očesu drugih, ko ne vidimo bruna v lastnem! Ne očitajmo nekolegijalnosti in neodkritosrčnosti nikomu, ako jo pogrešamo prav bridko v prvi vrsti — žal — med sebojno.

K zaključku ne rečem in ne želim drugega kot to: zahajajmo rajše in pogostejše med učiteljstvo, med kolege svoje, in spoznale bomo, da je naše mesto v njihovi sredi. Tedaj in tako spoznavamo svoje kolege in potem šele jih moremo in smemo soditi, ali so nam prijatelji ali nasprotniki.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca svečna 1906 K 35.171.73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Nekoliko tožbe in zagovora.

(S Štajerskega.)

Čital sem v slovenskem časopisu predbacivanje učiteljem, da so premalo narodni, da imajo premalo narodnega ponosa. Resnice je precej! Žalibog, da je mnogo slovenskih učiteljev, ki nemškutarijo samo zaradi tega, da bi se prikupili višjim krogom. Boje se, pri uradnih skupščinah poročati v materinščini, sploh slovensko govoriti. Sicer pa je referentom že itak določen učitelj, ki zanesljivo nemško poroča, dasi je morda vse predavanje dobesedno prepisano iz knjig. Seveda uživajo taki učitelji prijazno naklonjenost svojih predstojnikov.

A vendar je večina slovenskega učiteljstva narodna. Da je narodno učiteljstvo velevažen faktor, o tem so gotovo prepričane slovenske narodne stranke. Istina je, da brez učiteljev navadno ni mogoče ustanoviti raznih društev in prirejati veselja in zabav, vsaj v malih mestih in trgih ne. Povsod potrebujejo učiteljev ter jim prepuščajo tudi častna mesta, a tista, ki zahtevajo največ dela in truda, n. pr. tajništva. Dobro! Lepo je, da učiteljstvo sodeluje za probujo in narodni pokret, a ono pa tudi zasluži zato več priznanja od občinstva, oziroma od narodne stranke. Ker so učitelji v gmotnem oziru večinoma v slabih razmerah, jih časih smatrajo bogati prvaki za manjvredne od drugih. Ako nas potrebujete za zabave, razveseljevanja in razne volitve

morate nam tudi priznati enake pravice strgovci, uradniki, duhovniki, doktorji, posestniki i. t. d. v raznih korporacijah. Tako mi na primer ni znano, da bi se ozirali kje na učiteljstvo pri volitvah v okrajne zastope. Samo pri zadnjih volitvah v nekem okraju je postavila narodna stranka enega učitelja kandidatom za okrajni odbor, a to menda zaradi tega, ker je dotičnik postal po rodovinskih razmerah veleposestnik, in pa morda tudi, ker je slutila, da bo propadla, kar se je tudi zgodilo. V prejšnji dobi, ko je bila sigurna zmaga, pa je prezirala učitelje popolnoma! Ozirajte se torej bolj na učiteljstvo, ako hočete, da bo delovalo z vami z veseljem!

Neki mlad tovariš se je pritoževal, ako se ne motim v »Domovini«, da starejši učitelji premalo obiskujejo gledališke predstave učiteljev-diletantov, z opazko, da se mlajši žrtvujejo, a starejši, dasi imajo več pod palcem, jih ne podpirajo. Ne sodite prenašlo! So še posamezniki, ki jim dopuščajo gmotne razmere se udeleževati veselja v večjih krajih, o jako redki so taki. Ako bi, mladi tovariš, poznal faktično razmere večine starejših učiteljev, ne bi tako govoril. Kako ogromni so izdatki za sinove in hčere, ki študirajo v mestih, kako težko je oskrbovati še ostalo obitelj doma pri sedanjih grozni draginji. »Pod palcem« ne samo da nič ne ostaja, ampak iskati je treba še pomoči drugod. Marsikateri učitelj bi se rad udeleževal s svojo ženo in odraslimi otroki primernih zabav, a proti temu ugovarja hišno finančno ministstvo. Peš hoditi dve do štiri ali še več ur, ni mogoče, a voznik je drag. Za vožnjo, ki je nekdanj stala 1 gld., je treba sedaj plačati 6 do 8 K. Obitelj, ki pride k zabavi v mesto, mora vendar tudi večerjati. Udeležba pri zabavi v mestu stane oddaljeno učiteljstvo več, nego se mora v velikih mestih plačati za najdražjo ložo. Recimo: voz stane samo 8 K, vstopnina 2 K, večerja s pijačo — akotudi sem abstinent — 3 K, je skupaj 13 K. Ta vsota, izdana za zabavo, je za naš stan prevelika! Treba je dalje premisliti, kako neprijetna ali celo nevarna zna biti vožnja domov v pozni noči, ako nas iznenadi slabo vreme na brezstrešnih kmetijskih vozovih. Prehlajenje, premalo spanja provzroči lahko hude posledice, a gotovo pa nesposobnost za delovanje v šoli ter sploh za vsako duševno delo. V šolo pa mora priti učitelj zdrav in čil, ako hoče vestno in uspešno delovati.

Kdor upošteva vse to, pač ne bo zameril starejšemu učitelju, ako se ne udeležuje zabav. Ko smo bili mladi ter imeli skrbeti samo zase, nismo ostajali doma. — Vam pa, mladi tovariši, svetujemo: le vztrajno delujte v vsakem oziru za narodnost in svoj stanovski poklic. Veselite se mladih let, zakaj roži so odločeni kratki dnevi!

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXII.

Vprašanje: Učiteljica je bila nastavljena z avgustom l. 1905. definitivno ter plačuje kot taka od meseca septembra vsak mesec po 10 K v penzijski zaklad. Sedaj je pa zaprosila c. kr. dež. šolski svet dovoljenja za izstop iz službe. Penzije torej ne bo nikdar uživala navzlic temu, da je plačevala v penzijski zaklad. Blagovolite mi torej razjasniti to zadevo:

1.) Ali je učiteljica upravičena, zahtevati denar nazaj, ki ga je vplačala v penzijski zaklad?

2.) Morebiti bi se vplaćani denar povrnio potom prošnje — in v slučaju — kam je nasloviti prošnju? I. G.

Odgovor: Po § 63. zakona z dne 30. julija 1900 naj ta učiteljica prosi, da sme dne 31. julija t. l. izstopiti iz službe. V tem slučaju ji pripada odpravnina, ki znaša njeno enoletno plačo, t. j. 1000 K. To je gotovo več kakor to, kar je vplaćala v penzijski sklad in česar ji ne povrnejo. Prošnja naj se naslovi na c. kr. deželni šolski svet; v nji naj se zaprosi v smislu navedenega paragrafa za vpokojenje. Ker se pa ji pokojnina ne more odmeriti, zaprosi torej odpravnino, ki se ji, ako je prošnja dobro utemeljena, po našem prepričanju ne more odbiti.

Dohtar Blažič.

Dopisi.

Istra.

Djetinjarije. Ovako moramo, i ako teška srca, nazvati poslednju skupštinu učiteljskog društva »N. Prosvjete« u Pazinu. Čast i društvu i učiteljima, koji su joj prisustvovali; mi kao liberalci poštujemo svačije mnijenje; ali dok si skupština bira onakve izvestitelje a la izvestitelj Omnibusa, tad moramo po plodu suditi stablo i cijelu tu komediju zajedno okrstiti: djetinjarije.

Za kojega ne bi znao, napominjemo ovdje najprije, ako i malo kasno, da je »N. Prosvjeta« držala svoju redovitu glavnu skupštinu u Pazinu, kojoj su prisustvovali i neki od opozicije. Kad je vladina većina, recimo joj tako, doznala, da će i opozicionalci učestvovati skupštini, počele se nekim poglavitim vladinovima gaće silno tresti. Odasli tekliče na sve strane i u predvečerje držali u kasno doba noći u pazinskoj čitaonici svoju klubsku sjednicu, da se sporazume za odsudnu bitku. Presjednik, koji nije prisustvovao, jer nije mogao, jer je imao u svojoj kući gosta uprav ono strašilo većine, učitelja Zeca, bio je sutradan od nekih bogoljubnika gosposki usapunan, te je nekako bio ponovno izabran u užem izboru jedva sa 9 od 40 glasova. Presjednik Matanić otvori skupštinu oduljim govorom, kojim je htio umiriti duhove, i, kolebajući između Scille i Karibda, nastojao, da budu vuci siti i ovce cijele. Iza njega uze riječ c. kr. učitelj pripravnice, Bačić, i predloži svojim jakim i nekako zapovijedajućim glasom, tajno glasovanje za sav tok skupštine i brisanje 7. točke t. j. rasprave o političkoj akciji nekih liberalnih učitelja u Istri. Pošto su mu obje dakako upalile, podje iz dvorane, te se već ne povraća do poslije objeda, da još za čas pregleda disciplinu svoje vojske.

Nego vratimo se skupštini.

Poslije Bačića diže se jedan iz manjine, te predloži, neka bi skupština proti zaključku odbora, primila u svoje društvo učitelja Zeca. Ali se je odbor pozvao na § 5. društ. pravila, po kojem odbor sam prima i odbija članove.

Diže se tada drugi član manjine te predloži, da se učitelja Zeca, koji bijaše izvana, primi taj dan kao gosta; bijaše bo većina odlučila, da se za taj dan, baš radi Zeca, ne primi nijednog gosta. »Jer je« — reče — »rugoba za XX. vijek i sramota za učiteljsko, čisto učiteljsko, a ne političko društvo, da svojega druga, svojega suputnika i suradnika na prosvjetnom polju, pa koje fele on bio, ne primimo u goste. Ta, valjda nije on takav zloduh, da će jednim pogledom obmamiti, začarati, hipnotizovati cijelo jedno društvo ne djece, nego zrelih iskusnih muževa!«

Nastao žamor među skupštinarima, a učitelj Medvediće, na poziv presjednikov, popitao jih pojedince za odluku i našao većinu glasova za predlog. Na to je Medvediće, a za njim sam presjednik pozvao Zeca društvu u goste. Čudite se, kako je mogao Zec biti toliko ustrpljiv i podnesti toliko poniženje. Eh tako: ne kao lav, koji, kad ne može svaliti duba pred pećinom, ostavlja je i ide dalje, nego kao crv, koji se ne plaši poteškoća, te uztrajno vrtajući obori stablo. Dok budemo imali takvih karaktera u mladoj našoj stranci, nemamo se bojati, da ćemo sustati, da ćemo izčeznuti.

Presjednikom bio je dakle izabran Matanić, a tajnikom Barbalić, dočim je opozicija dala svoje glasove za presjednika jednomu popu ondje prisutnomu, da se malo s njim našali i da tako karakteriše duh većine.

Bio je izabran novi odbor; ali se namah predviđalo, da će mu kratak biti vijek, pošto se tajnik odlučno izjavio, da ne će dohadjati k odborskim sjednicama, a ni presjednik sam nije bio baš zadovoljan svojoj časti. I sbilja, ne potraja dugo, te presjednik dađe ostavku, a obvdovjeli odbor sazva izvanrednu skupštinu.

O toj skupštini donáša Omnibus tri (ne jedno) izvješća, iz kojih vadimo, što je spomena vrijedno. Prvo kaže (Omnibus br. 316), da je bilo »oko 50 članova«, a treće veli »Omnibus br. 321 i 322), da je bilo »29 učitelja i 13 učiteljica«, dakle: 42! Tko laže? Nadalje veli, da su kroz cijelu skupštinu bili prisutni »Dr. D. Trinajstić« i »veleč.« (Ovaj mu je: veličastni, a Dr. Trinajstić taj mu je prosti g. Ele, Boga ti! Kao da su naši popovi nekakve milostive gospodjice!) »g. Fran Frankola«. Dakako: jedan treba da bude uvijek za svjedoka i kuratora, da ne bi nestašno učiteljstvo možda zabrazdilo, jer zla su vremena u ovom novom vijeku!

Skupštinu je otvorio podpredsjednik Svjetličić i »oduljim govorom pozvao skupštinare na ustrajan rad oko boljka i napretka pučke prosvjete i cijeloga hrvatskoga naroda u Istri. Na koncu bio je burno pozdravljen.« I mi ga »burno« pozdravljamo; a nadodajemo: da bi svugdje boljak i pučka prosvjeta napredovali kao u Štokovcima, jadnog li hrvatskog naroda u Istri. Nego o tom bit će još zgode, kad bude govora o našoj Družbi i o njezinom upravljanju s narodnom mukom.

»Kod druge točke dnevnog reda, t. j. kod čitanja zapisnika posljednje glavne skupštine razvila se živahna debata o tom, da li se ima ovjerovati taj zapisnik ili ne. Pošto član i bivši presjednik, Matanić, izjavi, da zapisnik sadržaje neke netačnosti i to baš radi onog nesretnog Zeca, bi zaključeno popraviti zapisnik.«

Nuti belaja! A, gospodine zapisniče, tako li Vas Vaši popovi uče, da sestavljate krive zapisnike?! Evala! Pa još griješite proti duhu svetomu, protiveć se istini poznanoj. A odriješene? Eh, lako Vama i Vašoj duši, dok ste im skuto-noša. Ipak, istina je i ovog puta pobijedila, a laž bje istisnuta, te »bi odlučeno popraviti zapisnik, kako je Matanić zahtijevao.«

Preskočimo treću i četvrtu točku.

Kod pete točke izabralo se novi odbor sa presjednikom Bačićem, c. kr. učiteljem pripravnice, na čelu. Novi presjednik zahvali se skupštini na povjerenju časti tako i sad »spotribilo mu se« i »morao se radi privatnih poslova odalečiti«, a da se više ne povraća za cijele skupštine.

»Kod zadnje točke dnevnog reda, t. j. eventualija razpravljalo se o više važnih stvari za učiteljstvo, a osobito o jednoj, koju za sada ne damo u javnost.« Ne razbijajte si,